

משקלו של הממד הדמוגרפי במערך השיקולים האסטרטגיים של ישראל

תשובה לקובי מיכאל בעדכן אסטרטגי, כרך 17, גיליון 3, אוקט' 2014, עמ' 27-38

ארנון סופר, קתדרת חייקין לגאואסטרטגיה, אוניברסיטת חיפה

(Soffer@geo.haifa.ac.il)

מאמרו של קובי מיכאל לוקה בשורה ארוכה של בעיות מהן עקרוניות, מתודולוגיות, וענייניות. נלך מן הכבד אל הקל יותר. אין הכותב מבחין בין חוקרים מהאקדמיה, שערכו מחקרים אקדמיים שעברו פרוצדורה אקדמית ופורסמו בכתבי עת מדעיים לבין חובבים בתחום עם פרסומים במכונים פוליטיים, פסאדו-אקדמיים או פופולריים. אין הוא מבחין בין מקורות ראשונים לרכילותיים ואם לא די בכך הוא מפגין "אי ידיעה" צורמת בנושא עליו הוא כתב – דמוגרפיה.

המאמר מתיימר להיות שופט בין שתי אסכולות (גישות) לסוגיה הדמוגרפית בארץ ישראל ובעיקר סביב השאלה האם רוב או מיעוט יהודי בארץ ישראל הוא עניין חשוב בוויכוח על עתידה של ישראל ולכן חשיבות הדיון על סיפוח או אי-סיפוח שטחי יו"ש ועזה לישראל. הוא מביא שתי גישות בשיח הציבורי, האחת הנקראת אצלו "הגישה המחמירה" החוששת פן היהודים הם מיעוט או יהיו מיעוט בארץ כבר בתקופה הקרובה והשנייה "הגישה המקלה" הטוענת לרוב יהודי גדול בארץ כבר כיום ובוודאי בעתיד, לאור תהליכים דמוגרפיים מיוחדים באוכלוסיית הארץ. בסוף המאמר הוא מנסה למזער את חשיבות הדמוגרפיה בסכסוך.

המקורות בהם השתמש בעייתיים בלשון המעטה שכן בצד ציטוטים מסופר וביסטרוב, אוניברסיטת חיפה, ונתוני דלה-פרגולה מכנס הרצליה בשנת 2002, יש שפע ציטוטים של יורם אטינגר (ישראל היום), מכון לאסטרטגיה ציונית, גלובס או בס"א, בר אילן 2006, מכון שבכל הנוגע לארץ ישראל השלמה הוא פוליטי ולא אקדמי).

המחבר יצר איזון ומתיימר להיות גם השופט (ללא שום ידיעה בתחום) בין אסכולה מחמירה עליה נמנה כלשונו פרופ' דלה-פרגולה בעל שיעור קומה בינלאומי וארנון סופר לבין חסידי "האסכולה המקלה" עליה נמנים יורם אטינגר, יעקב פייטלסון או "מומחה" נוסף בשם גיא בכור שאינם דמוגרפים או גאודמוגרפים ואינם נמנים על הסגל האקדמי באחת האוניברסיטאות, אלא חובבנים פוליטיים הכותבים הגיגים ב"ישראל היום" או באתרי תקשורת וירטואליים.

אין הכותב, קובי מיכאל, יודע למשל על פרסום עדכני בשם *The Social Scientific Study of Jewry*, שיצא מטעם המכון ליהדות בת-זמננו, האוניברסיטה עברית ב-2014 בהוצאת Oxford, ושם מאמרים עדכניים של דלה-פרגולה וארנון סופר על השאלות של רוב ומיעוט בא"י. מכיוון שאין המחבר בקיא בתחום, הוא הביא את נתוני דלה-פרגולה מכנס הרצליה בשנת 2002!! (אנחנו היום ב-2015!) או נתוני

אטינגר מ-2006. לצורך האיזון שעשה הוא מעמיד את האוניברסיטה העברית מול המכון לאסטרטגיה ציונית, שהינו "מכון" פופולרי לא אקדמי בעל גוון פוליטי ימני מוצהר.

המשעשע בפרסומי החובבים היא שיטת הציטוט שלהם (כולל של קובי מיכאל): אטינגר מצטט את פייטלסון, פייטלסון מצטט את אטינגר, קובי מיכאל מצטט את שניהם, כולם נאחזים ב"ישאל היום, או גלובס או מעריב". כך מתמלאת רשימת המקורות בחומר והנה לכם מסמך אקדמי ראוי! כיצד קובי מיכאל קורא למסמכים מצחיקים אלו? מחקר מעודכן ומקיף (עמ' 31) או מחקר מקיף נוסף (עמ' 33). כאן בעצם יכולנו לסיים את הביקורת על מאמר של קובי מיכאל באמירה – זה לא מאמר זה מסמך שאינו ראוי.

נעבור לניתוחו "האובייקטיבי" של הכותב: על שניים וחצי עמודים (עמ' 29-31) מפרט הכותב את עבודתם של ביסטרוב וסופר מאוניברסיטת חיפה בנושאי נגב, גליל, תל אביב, איכות חיים, מוסלמים באירופה ועל אנטישמיות... (נזכיר לקוראים כי המאמר אמור לדון בממד הדמוגרפי בסכסוך!). כחצי עמוד מקדיש הכותב לדלה-פרגולה ומביא כמה נתונים דמוגרפיים שלו על ארץ ישראל ורק ברמז דק מעיר על הסכנה פן נגלוש לכדי מיעוט בא"י, כל זה על סמך נתוני דלה-פרגולה מ-2002!

מכאן ל"גישה המקלה", לה מוקדשים שלושה וחצי עמודים גדושי נתונים (עמ' 31-34) פרי מחקרים מעודכנים של "החוקרים" אטינגר ופייטלסון מ-2013. בימות פרסום המחקרים הן: המכון לאסטרטגיה ציונית, הבלוגים של אטינגר וגיא בכור או אטינגר וצוותו (אלו עומדים מול מחקרי אוקספורד והאוניברסיטאות בירושלים וחיפה!). על איכות מסמכים אלו אסכם בקצרה כך: ראש הלמ"ס קבע בוועדת חוץ וביטחון כי מסמך אטינגר הוא בדיחה! על תעתועי הנתונים שלהם כתבו סופר וגמבש במונוגרפיה שלמה שם הוכיחו כי הכל מפוברק, מזויף, שקרי ונתוני הגירה מומצאים. איאן לוסיג כתב ב-2013 מאמר ארוך באנגלית בכתב עת חשוב על המניפולציות של צוות אטינגר (The Middel Eastren Journal 2013)

סופר מביא במאמרו מ-2014, בפרסום אוקספורד, רשימת מקורות עדכנית החוזרת וקובעת כי נתוני צוות אטינגר או אלו של פייטלסון הם שערורייה. מאמרי ביקורת נוקבת נוספים ימצא הקורא אצל דלה-פרגולה בשנת 2010 ובכיוונים חדשים (גיליונות, 29, 30, 31) שם כותב סופר על הלשון המצחיקה של אטינגר וחובי ונתוניהם ההזויים. דלה-פרגולה חוזר על ביקורתו הנוקבת בוועדות חוץ וביטחון (מספר פעמים) בפרסומים נוספים ובהרצאותיו.

לאחר שהעמיד קובי מיכאל את שתי הגישות זו מול זו הוא הוציא פסק דין מסכם בזו הלשון: "ההבדלים בין שתי האסכולות העוסקות בבעיה הדמוגרפית בסכסוך משקפים מחלוקות מתודולוגיות וכנראה גם פוליטיות..." כך! אדם שאין לו שום מושג בפרסומים מדעיים ושום מושג בדמוגרפיה, שאינו מבחין בין ילודה לריבוי טבעי, בין אומדן למפקד (עמ' 31) בין פרסום אקדמי לפובליציסטי, בין חוקרים לחובבנים מסכם ביוהרה ובחשיבות עצמית – משקפים כנראה מחלוקות פוליטיות!!

לאיזה צד פוליטי שייכים דלה-פרגולה או סופר? אני ארנן סופר מעולם לא שאלתי את דלה-פרגולה למי הוא מצביע או מהן עמדותיו הפוליטיות ואילו אני זוכה כבר עשרות שנים לתואר פשיסט או גזען מהשמאל הישראלי וגם כשמאלן נתעב מהימין הישראלי אז היכן אני? אני חוזר וקובע כי ליחס לשנינו כוונות פוליטיות בהצגת הנתונים הדמוגרפים היא עוד שערורייה של חובבן ולא של איש אקדמיה.

אסכם את מהות הוויכוח על הדמוגרפיה ואומר פעם נוספת כי נתוני המפקדים הפלסטיניים של 1997 ושל 2007 (פחות תושבי מזרח ירושלים שנספרו פעמיים) מקובלים פחות או יותר על ידי הקהיליה הבינלאומית כולה וכך נתוני הלמ"ס הישראלית לגבי תושבי ישראל. בהגדרת הקהיליה הבינלאומית אני מונה את הבית הלבן, CIA, יתר מוסדות הביון והמודיעין, ממשלות של כל ארצות העולם, וכן צה"ל, המנהל האזרחי, רשויות הביטחון של ישראל, האקדמיה הבינלאומית והישראלית (האחראית והלא-פוליטית!).

במילים אחרות להוציא כחמישה או ששה "חוקרים מטעם" הימין הקיצוני הישראלי אין מי שיקבל את נתוני אטינגר, קובי מיכאל, גיא בכור ופייטלסון, אלא המתנחלים הצמאים לבשורות טובות מנביאי השקר הנזכרים. יכולתי להמשיך ולעלות בכותב על ידי השוואת נתוני המינהל האזרחי הדומים משום מה לאלו של סופר ולא לאלו של אטינגר. יכולתי להצביע על סתירות בנתונים של המהגרים מדי שנה בנתוני צוות אטינגר לעומת נתוני המינהל האזרחי. יכולתי להצביע על מספר הישראליים השוהים דרך קבע בחו"ל לעומת מספר הפלסטינים העושים זאת, יכולתי להראות את בורותם של חוקרי ימין אילו בכל הנוגע למשחק האהוב עליהם – הדגשת הילודה הגבוהה בישראל אבל ללא דיון על הריבוי הטבעי הלוקח בחשבון גם תמותה (כן תמותה גבוהה בקרב היהודים כמעט כפליים מהמגזרים הערבים – אתה שומע מר קובי מיכאל!) וכו'.

עוד אקבע, כי מי שיספח את שטחי יהודה ושומרון עם או בלי רצועת עזה, גוזר חורבן על מדינת ישראל היהודית ציונית ועל כן מי שיוביל ומוביל למהלך כזה איננו ציוני, אולי גם לא יהודי. ומי שמגונן על נתונים מפוברקים אילו מעיד על עצמו כמו במקרה שלפנינו שאין הוא מבין באקדמיה!

מי שמרמה בנתונים אסטרטגיים אינו אוהב את ישראל ואת צה"ל, כי אילו היה צה"ל נכנס לרצועת עזה בידיעה שמתגוררים שם רק 1 מיליון נפשות בעוד הנתון האמיתי הוא 1.8 מיליונים – אינו ציוני אלא אנטי-ציוני ואנטי-ישראלי. מי שמספר כי ביו"ש מתגוררים רק 1.7 מיליוני נפשות בעוד שהמספר האמיתי הוא 2.4 מיליונים בשנת 2015 אינו ציוני, ואינו אוהב ישראל.

צר לי שהמכון ל"מחקרי" ביטחון לאומי בתל אביב (בחסות אוניברסיטת תל אביב) הסכים לפרסם מאמר שערורייתי כזה שכולו הפגנת בורות בתחום הדמוגרפי, בורות בהערכת עבודות אקדמיות וזילות באינטליגנציה של הציבור המשכיל בישראל. לא אין כאן חופש אקדמי יש כאן בורות ופוליטיקה משולבים ביחד.

רשימת מקורות עדכנית בנושאי הדמוגרפיה הארץ-ישראלית

שקובי מיכאל לא ידע על קיומה (לא, לא פרסומי גיא בכור Gayplanet, ישראל היום, הבלוג של אטינגר, גלובס, Ynet, גם לא כנס הרצליה, גם לא המכון לאסטרטגיה ציונית...)

באתר קתדרת חייקין נמצאת שורה של פרסומים ותגובות על הדמוגרפיה הארץ-ישראל 2013-2015.

ביסטרוב ג' וא' סופר. 2010. *ישראל דמוגרפיה 2010-2030, בדרך למדינה דתית*. קתדרת חייקין לגאואסטרטגיה, אוניברסיטת חיפה.

סופר, א' 2013. תגובה: האמנם הדמוגרפיה היהודית ביו"ש בנסיקה? *כיוונים חדשים*, גיליון 29, 33, עמ' 188-194.

סופר, א' 2014. איך "משכללים" תחזית דמוגרפית. *כיוונים חדשים*, גיליון 31, 32, עמ' 225-227.

סיקרון, מ'. 2004. *דמוגרפיה-אוכלוסית ישראל מאפיינים ומגמות*. הוצאת כרמל ירושלים.

רבהון, ע' וגי מלאך. 2008. *מגמות דמוגרפיות בישראל*. ר' גביוון (עורכת), מרכז מצילה.

Bystrov, G. and A. Soffer. 2013. *Israel: Demography 2013-2033, Challenges and Changes*, Chaikin Chair in Geostrategy, University of Haifa.

DellaPergola, S. 2010. Israel existential predicament: population, territory and identity. *Current History*, 105, 383-389.

DellaPergola, S. 2014. Jewish Demography: Fundamentals of the Research Field. Uzi Rebhun (ed.) *The Social Scientific Study of Jewry: Sources, Approaches, Debates*, Studies in Contemporary Jewry, An Annual XXVII, Oxford

Lustick, I. 2013. What Counts is the Counting: Statistical Manipulation as a Solution to Israel "Demographic Problem". *The Middle East Journal*, 67(2), 185-205.

Soffer, A. 2014. Jewish Majority and Jewish Minority in Israel: The Demographic Debate. In: Uzi Rebhun (ed.) *The Social Scientific Study of Jewry: Sources, Approaches, Debates*, Studies in Contemporary Jewry, An Annual XXVII, Oxford. ושם ביבליוגרפיה עשירה נוספת.

להלן נתוני האוכלוסייה בישראל, בארץ ישראל בשנת 2015, וצפי לשנים 2017, 2024, 2034 (באלפים)

קבוצה	2015	%	2017	2024	%	2034	%
יהודים	6,218	74.9	6,410	7,087	73.9	8,244	73.2
אחרים	359	4.4	361	390	4.0	400	3.6
סה"כ יהודים ואחרים	6,577	79.3	6,771	7,477	77.9	8,644	77.4
דרוזים	135	1.6	139	160	1.7	175	1.6
ערבים	1,584	19.1	1,595	1,950	20.4	2,355	21.1
נוצרים	163	1.96	167	180	1.9	200	1.8
מוסלמים	1,421	17.12	1,491	1,770	18.5	2,155	19.3
(מהם: מזרח ירושלים)	300	(3.6)	(310)	(350)		(400)	
(בדווים דרום)	220	(2.65)	(230)	(350)		(500)	
סה"כ תושבי ישראל	8,296	100	8,505	9,587	100	11,174	100
(זרים בישראל שאינם רשומים)	(±300)		?	?		?	
יו"ש – ערבים	2,530		2,650	3,550		4,290	
רצועת עזה	1,850		1,960	2,563		3,150	
סה"כ ערביי השטחים	4,380		4,610	6,113		7,440	
סה"כ פלשתינים בא"י	6,099		6,344	8,223		9,970	
סה"כ אוכ' א"י	12,676		13,115	15,700		18,614	
מהם יהודים (%)	51.9		51.6	47.6		46.4	
יהודים ללא עזה (%)	60.7		60.69	57.0		55.8	

הערות:

1. לגבי ישראל, כל הנתונים מבוססים על למ"ס ישראלית (2015-2034).
2. לגבי יו"ש ור"ע, הנתונים מתבססים על מינהל אזרחי (צה"ל), + נתוני בסיס פלשתינים מאז 1997, 2007 ותחזיות המחבר לגבי 2024 ו-2034.
3. נתוני 2017 הובאו על מנת לאמת פרסום למס"פ ב-30.12.14.
 על פי למס"פ ביו"ש היו 2,830,000 פלשתינים, מכיוון שהם כללו גם את ירושלים וגם הלמ"ס כללה את העיר. ללא ירושלים (300,000) מספר תושבי יו"ש 2,530,000 על פי למס"פ, בדיוק נמרץ כנתוני המחבר!
 לגבי ר"ע, 2015, הובאו כאן נתוני צה"ל ואילו הפלשתינים טוענים רק ל-1.79 מיליונים!
 בכל מקרה טענת הפלסטינים כי הם יהיו רוב ב-2017 איננה נכונה. אם נתעלם מ"האחרים" בקבוצה היהודית, הרי שהם צודקים!
 נוצרים בישראל, אלו הם ערבים נוצרים, בעוד נוצרים הקרובים לעולים היהודיים מברה"מ לשעבר נרשמו כאחרים. ישנה גם קבוצה קטנה של נוצרים שאינם ערבים.